

Neodločno kolebanje pred odločitvijo v veliki bitki v Franciji

Pri prodiranju v severno Francijo so spremenili Nemci dvakrat smer, vendar pa je ostala napadna silovitost še vedno ista. Ta silovitost bo ponehala ali se oblačila, ko bodo osamljene motorizirane nemške čete povečale s svojim prodiranjem razdaljo od svojih oporišč za preskrbo z bencinom in strelivom. Najnovejši nemški napad zapadno od St. Quentin ima za cilj, da dosežejo nemški oddelki čez Arras in Calais morje in se polaste Rokavskega preliva med Francijo in Anglijo. Ti oddelki upajo, da bodo odsekali francosko armado od angleških in belgijskih čet.

Belgijci pa, ki tudi razpolagajo z odličnimi motoriziranimi enotami, so zavzeli z največjo naglico nove postojanke. Belgijci se gibljejo v smer, da bi preprečili Nemcem vdor do morja, odkar so se spustili Nemci v napad pri Sedan. Nemci se trudijo, da bi prišli do morja, tudi zato, da bi z zavzetjem morske ožine med Anglijo in Francijo ti dve državi ločili in jima s tem otežkočili prevoz z ene strani na drugo. To bi bil tudi zelo hud udarec za zaveznike. Nemci pa imajo velike težkoče, da pripeljejo svojo pehoto v že prej omenjeni »žep«, katerega so ustvarili s tanki. Načrt novega vrhovnega poveljnika zaveznikov sil Weyganda bi utegnil priti do izraza s prese-

netljivo hitrostjo. Dokler se položaj stalno spreminja, je težko izvesti protinapad večjega obsega. Prišel pa bo trenutek, ko bo po francoski sodbi začel pojemati nemški napad radi izčrpanosti in radi tega, ker se ne bo mogel več oskrbovati s pogonsko silo za svoje številne motorizirane divizije. V zvezi s tem je še treba poudariti, da imajo Nemci na razpolago samo dve železniški progi, kar je pa vsekakor premalo za učinkovito in zadostno oskrbo čet.

Prihajajo pa tudi poročila z zapadnega bojišča, da so v ponedeljek Nemci poskusili tudi napad na pravo Maginotovo črto, vendar pa brez večjega uspeha.

Mirno kri in odprte oči!

Borba, ki se sedaj vodi v Evropi s sredstvi diplomacije in z uničevalnim orožjem, je borba za obstoj narodov in držav. V borbi zmaga in ostane to, kar je krepko in močno in zato tudi življenja sposobno. Kar pa je kilavo in slabo, se ne more vzdržati. Narodu daje moč ne samo gmotna sila, marveč predvsem duh. Duh je, ki oživlja in okreplja, ki daje življenjskost in moč. Narod, čigar vrhovno geslo in vodilo je: »Mi hočemo živeti!« — tak narod živi iz duha. Tak narod ne more propasti, ker ga vzdržuje samozavest. Narod, ki zgubi zavest svoje samobitnosti in pomenljivosti, se sam obsodi na smrt ter si koplje grob. Tak je nauk zgodovine.

Zgodovina daje našemu narodu spričevanje, da se je vedno zavedal svoje samobitnosti in posebne naloge, izvršljive na ozemlju, ki mu ga je naklonila božja previdnost. Iz te trdne podlage je izvajal samozavestni zaključek: Kot narod imam prirodno pravico do obstoja, ki mi je ne sme nihče kratiti. Ta zavest je vedno spremljala naš narod ter mu dajala tisto življenjsko žilavost, ki ga je ohranila pri življenju. Po številu in gmotni sili močnejša plemena, ki so kot sosedi obkroževala njegovo ozemlje ter ga ogrožala, so propadla brez sledu. Slovenski narod pa je vztrajal in ostal.

Slovensko ljudstvo ni bilo čreda brez pastirja, ki drvi in beži tja, kamor jo poženejo. Imelo je vedno svoje pastirje, sinove iz svojih vrst, ki so ga bodrili in hrabril ter mu kazali življenjsko pot. Četudi je moralo naše ljudstvo služiti tujim političnim gospodarjem, vendar se ni navzelo suženjskega duha. To pa je treba priznati, da je večstoletna pod-

rejenost tujenarodni državni misli vzgojila v nekem delu našega ljudstva nekako slabičnost in neodločnost ter sprejemljivost za vplive od strani tujcev, naj se ti vršijo v obliki groženj ali pa obljub. Je to sicer velika manjšina med našim ljudstvom, toda pri številno tako malem narodu, kakršen je naš, se tak pojav ne sme omalovaževati.

Tako razpoloženje ni nikdar dobro, v sedanjih časih pa, ko se odločuje usoda narodov morda za stoletja, je prav škodljivo. Le tak narod, ki je notranje močan, močan v duhu in volji, bo ostal in zmagal. Kdor tega samozaupanja nima, marveč v slabotnosti ždi križem rok, se ne bo obdržal. Ni treba nobene malodušnosti spričo naše maloštevilnosti. So mali narodi na svetu, ki jih gledamo z občudovanjem, kako branijo svoj obstoj, svojo svobodo in neodvisnost. Začasno se te pravice lahko poteptajo od silnejšega, toda zopet bodo vstale izpod nog tlačiteljev, ker so neumrljive. Sicer pa nismo tako maloštevilni, saj stojijo z nami na braniku domovine in države bratje Srbi in Hrvatje.

Iz te samozavesti in duhovne pripravljenosti, ki jo moramo neprestano vlivati v srce in voljo vsakega posameznika iz našega ljudstva, izvira to, kar smo zapisali v naslovu in kar nam je vsak dan potrebno kot vsakdanji kruh: mirna kri! In še nekaj je potrebno: odprte oči. Odprte oči za vse, kar se godi v svetu, okoli nas in med nami. Tuja propaganda dela danes med vsemi narodi. Biti na oprezi proti takšni propagandi, je dolžnost ne samo državne oblasti, marveč tudi vsakega člana našega naroda. Več oči več vidi, več ušes več sliši. Dolžnost vsakega je, da skrbno pazi na vse, kar bi moglo biti državni in

njeni obrambi v škodo. O tem je treba oblast obvestiti, kakor tudi o razširjevalcih vznemirljivih vesti, ki vzbujajo med ljudstvom zmedo in strah.

»Peta kolona« maršira po vsaki državi in vsakem narodu. Že od nekdanj se je dogajalo, da se je napad na kakšno državo izvršil ne samo od tujega vojaštva, marveč s tujim razvalnim delom v notranjosti države. Sovražnik se zlasti danes trudi, da ustvari svoje postojanke sredi tuje države. Vohuni, ki prihajajo od zunaj ali pa jih je vzredila kot gada na svojih prsih lastna država, napravijo državi veliko škodo, še preden je zunanji sovražnik proti njej izstrelil prvo topovsko kroglo. Ti ljudje, ki se trudijo rušiti državo sredi njenega naroda, tvorijo »peto kolono«, o kateri se danes toliko govori.

Torej odprte oči za gotove ljudi — tujce in njihove tukajšnje prijatelje — in za vsak njihov pokret! Danes ne zadostuje več utrditi si državne meje ter odbijati napadalce, ki pritiskajo od meje v notranjost države. Pozornost in borba mora tudi veljati »peti koloni«. Budno oko za vsak korak, ki ga storijo tujci v naši državi! Prav taka pozornost na vse tiste, ki so njihovi somišljeniki sredi med nami. Državna oblast — vojaška in civilna — ima dolžnost, da v kali zatre vsak poskus ustvariti kakšno sovražno postojanko v naši državi. Vsak zaveden Slovenec, naj pripada temu ali drugemu stanu — razumnik, kmet, obrtnik, delavec — je dolžan, da podpira državno oblast pri izvrševanju te veljavne naloge. Samo z združenimi močmi se more danes zaveden narod obvarovati nesreče, da bi plameni vojne segli tudi na njegovo streho.

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

20

Starec je zamolklo odvrnil:

»Sin, odobravam ga, toda ne morem premagati v sebi bolečine, ker vem, da se podajaš v gotovo smrt!«

Može so Fedorjeve besede presunile. Čutili so, da je velik junak, a njihova dobrobrčnost in pravičnost jim ni dovoljevala, da bi ga pustili kar tako v smrt. Zavedali so se, da so prav tako krivi ko on.

V imenu vseh se je oglašil najstarejši:

»Fedor, če misliš, da bo Balto rešila smrt enega izmed nas, žrebajmo! Ne pustimo, da bi ti šel v smrt. Naj žreb odloči!«

»Tako je, naj žreb odloči!« so vsi pritrdili.

Fedor je smehljalje odkimal.

»Vaše ponudbe ne morem sprejeti. Vi ste mene izbrali za voditelja, zaradi tega jaz odgovarjam za vse, kar se je zgodilo. Tako je torej moja dolžnost, da grem pred poveljnika rdeče vojske.«

Za sinom je spregovoril tudi oče. Pogledal je moše in rekel:

»Pustite, naj moj sin stori, kar se mu zdi primerno in potrebno!«

»Aleksej, tvojim besedam se pokoravamo. Ti si bil vedno moder mož in naš zaščitnik pred krvoločnim Šubinom.«

Fedor je potreboval kos platna, ki bi ga pripel na palico in porabil za mirovno zastavo.

Eden izmed tovarišev je slekel svojo rusko bluzo, raztrgal svojo srajco in polovico obesil na palico.

Fedor je prevzel »zastavo« in se naglo poslovil od očeta in tovarišev. Nato je skočil iz jarka in visoko dvignil svoje znamenje predaje.

Hitro je korakal proti rdeči vojski, a čim bolj se ji je bližal, tem bolj se mu je srce stiskalo od strahu. Po glavi se mu je podilo tisoč misli. Bliskovito naglo so se podile po njej preteklost, sedanjost in bodočnost. Največ je mislil na Natašo. Težko mu je bilo pri srcu, ker se ni mogel posloviti od nje. Ona ni vedela, v kako nevarnost se je podal. Ko bo doznala za njegov korak, bo on najbrž že zapisan smrti...

Klavs je stal pred topovi. Skozi dajnogled je zagledal človeka, ki se je z zastavo v roki bližal čet. Takoj je naročil podčastniku, naj gre prišlecu naproti.

Podčastnik je vzpodbodel konja in oddirjal proti Fedorju.

Ko je Fedor zagledal konjenika, se je ustavil in čakal.

Koliko je jablan. Računajo, da je na svetu okrog 450 milijonov jablan, to je trikrat toliko, kolikor je hrušk. Samo v Zedinjenih državah imajo 100 milijonov jablan. Na drugem mestu je Nemčija s 85 milijonov dreves, kar pa še vedno ne zadostuje za domačo potrebo, na tretjem Francija z 68 milijoni jablan, Hrušk ima največ Nemčija, in sicer 35 milijonov, na drugem mestu so Zedinjene države z 20 milijoni. V normalnih letih dajejo vse jabolane okrog 10 milijonov, hruške pa okrog 3 milijone ton sadja.

15.000 letna palma. Ob vznožju gore Tamborine v Queenslandu (Avstralija) raste mogočna palma, ki so ji dali ime »Ded Peter« in jo naravnoslovci smatrajo za najstarejše bitje na svetu.

Po Jugoslaviji

Pogodbe z Rusijo podpisane

Proti koncu aprila je jugoslovansko odposlanstvo, v katerem so bili zastopniki Srbov, Slovencev in Hrvatov, odpotovalo v Moskvo. Razgovori, ki so se tamkaj vršili, so veljali gospodarskim zadevam ter so tekli v prijazni obliki. Zastopniki Jugoslavije so bili sprejeti od predsednika sveta ljudskih komisarjev Molotova in tudi od Stalina.

Na binkoštno soboto, 11. maja, so zastopniki Jugoslavije in zastopniki Rusije podpisali tri pogodbe: 1. o trgovini in plovbi, 2. o plačilnem prometu, 3. o trgovinskih predstavnikih. Po prvi pogodbi bo izvozna in uvozna trgovina med obema državama v letu 1940/41 dosegla višino 176 milijonov dinarjev. Doslej je bil naš trgovinski promet z Rusijo malenkosten. V zadnjih desetih letih smo izvozili v Rusijo komaj za 8 milijonov dinarjev blaga, iz Rusije uvozili k nam za 52 milijonov din. S pogodbo med Jugoslavijo in Rusijo se odpirajo nove velike možnosti. Jugoslavija bo izvažala v Rusijo zlasti baker, svinec in cink poleg drugih kovin, tobak in izmed življenjskih potrebščin mast ter druge kmetijske proizvode. Rusija pa bo izvažala v Jugoslavijo kmetijske stroje, nafto, bombaž in druge osobito v sedanjem času važne surovine. Plačevanje se bo vršilo v kliringu (medsebojnem obračunu). Ruska vlada bo imela trgovinsko predstavništvo v Jugoslaviji, jugoslovanska vlada pa v Rusiji. Del jugoslovanskega odposlanstva je ostal v Moskvi kot začasno trgovinsko predstavništvo Jugoslavije.

Osnovanje jugoslovanske pomožne vojske. Zadnjo soboto je bilo objavljena uredba o osnovanju jugoslovanske pomožne vojske, h kateri spadajo vsi naši državljani moškega spola od 16. do 70. leta, razen onih, ki so vojni obvezniki. Nad 70 let stari in še za delo zmožni bodo sprejeti kot prostovoljci. Pomožna vojska pride v poštev za primer splošne mobilizacije, da skrbi za oskrbo in delovanje redne vojske in za ljudstvo države v času vojne. Pomožna vojska je razdeljena na tri dele. V prvi oddelek spadajo vsi oni, ki imajo strokovno-upravno izobrazbo. V drugi oddelek pa kmetje ter živinorejci in strokovnjaki teh področij. V tretji oddelek pri vsi drugi obvezniki. Ministrstvo za vojno lahko organizira v sporazumu z banskimi upravami za posamezne oddelke pomožne vojske tečaje in vaje za tiste, ki niso dovolj poučeni. Pomožna vojska se sme uporabljati ob mobilizaciji

za dela za obrambo države. Lahko pa je to pomožno vojsko vpoklicati tudi v stanju pripravljenosti.

Domovini — vse sile duha in telesa! Slovensko katoliško dijaštvo, srednješolsko in visokošolsko, organizirano v Slovenski dijaški zvezi, izpoveduje v tem morda najbolj resnem razdobju evropske zgodovine prisego mladih src. S to prisego stavljajo vse svoje duhovne in telesne sile v celoti brez kakršnega koli pridržka na razpolago domovini za ohranitev njene svobode, tega dragocenega sadu tisočletnega trpljenja naših predhodnih rodov. Vsi bodo služili v pripravljenosti na obrambo domovinske svobode, ne le tisti tovariši, ki jih veže redna državljanska vojaška

obveznost. Poleg branilcev naših posvečenih meja so potrebni še branilci na okopih proti sovražnim postojankam v zaledju, če bi se te postojanke v danem trenutku pojavile. Slovensko katoliško dijaštvo prosi poveljstvo naše obrambne sile, naj poleg rednih vojaških obveznikov vključi v svoje obrambne načrte tudi mlade dijaške vrste. Ako pa bo vsemogočni Bog naši ljubljani domovini prihranil veliko preizkušnjo, ki jo v teh trenutkih preživlja toliko evropskih narodov, pa bo skupna pripravljenost vsega mladega slovenskega, hrvaškega in srbskega rodu v žrtvah domovinske ljubezni rodila blagoslov notranjega prerodenja, ki bo novo poročstvo nepremakljivosti zgodovinskega dejstva — kraljevine Jugoslavije.

MLADA JRZ je svojo banovinsko skupščino, sklicano za dne 16. junija, preložila na poznejši čas.

Slovenski župani zahtevajo slovensko samoupravo

Odposlanstvo slovenskih županov, ki so ga sestavili ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, predsednik županske zveze Nande Novak in senator Alojz Mihelčič, bivši celjski župan, je 14. maja predložilo v Beogradu predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviču in podpredsedniku dr. Vladku Mačku spomenico, v kateri poudarjajo željo in zahtevo slovenskega naroda po samoupravi. Dvajset let, tako je izvajano v tej spomenici, se slovenski narod bori za svojo samoupravo, ki mu je poročstvo njegove narodne samobitnosti in svobodnega razmaha vseh njegovih tvornih sil. Vse javno delovanje našega naroda zadnjih 20 let je bilo usmerjeno k cilju, da se uresniči ta temeljna zahteva v korist naroda in države. Ko je nova državna politika s sporazumom z zastopniki Hrvatov dne 26. avgusta 1939 dosegla svoj vidni uspeh, je ves slovenski narod pričakoval, da se bo po ostvarjenju banovine Hrvatske ustanovila takoj banovina Slovenija. Za nadaljevanje preureditve države v smislu sporazuma z dne 26. avgusta ni glede Slovenije prav nobene ovire. Slovenski narod je zaskrbljen, ker ustanovitev banovine Slovenije še ni izvršena in se odlaša, ne da bi bile za to kake stvarne ovire ali da bi bili opravičeni razlogi za to. Zaradi tega slovenski župani z vso resnostjo dvigajo svoj glas v imenu slovenskega ljudstva in zahtevajo, da se sedaj, ko je banovina Hrvatska že ustanovljena, ustanovi tudi banovina Slovenija. Če to zahtevamo, se čutimo solidarne (v skladnosti) z vsem slovenskim narodom,

ker vemo, da s tem pospešujemo prav umevane interese države.

Tako predsednik kakor tudi podpredsednik vlade sta odposlanstvu odgovorila z zagotovilom, da oba zastopata isto stališče, da namreč morajo Slovenci dobiti svojo banovino Slovenijo in da sta pripravljena vse storiti, da se tej zahtevi čimprej ugodi. Priznala sta, da ni nobenih notranjepolitičnih ali upravno-političnih pomislekov proti ustanovitvi banovine Slovenije. Poudarila pa sta, da velike težave v Evropi povzročajo državni vladi tolikšne skrbi in ji prizadevajo toliko posla, da se notranje-politični napredek v smislu politike sporazuma ne more razvijati s tisto hitrostjo in točnostjo, ki bi si jo vsi želeli.

Vsi, ki potujete, ne pozabite na novi vozni red

veljaven od 19. maja 1940!

Vozni red v lepi žepni izdaji stane samo 2 Din (po pošti je poslani naprej Din 2.50 v znamkah). Preprodajalci dobijo primeren popust. Naročila sprejema:

Tiskarna sv. Cirila, Maribor - Ptuj

Konjenik se je ustavil pred mladeničem in ga trdo vprašal:

»Kaj hočeš?«

»Tvojemu poveljniku hočem povedati, da se predamo.«

»Najprej vrzi proč svojo zastavo! Preveč spominja na barvo, ki jo mi rdeči mrzimo.«

Fedor je ubogal.

»Sedaj pa pojdi z menoj!«

Obrnil je konja in počakal, da je bil Fedor z njim v isti vrsti.

»Tako te bom peljal pred ljudskega komisarja iz Odese.«

Fedorju je zastal dih. Noge so se mu zašibile.

»Pred ljudskega komisarja iz Odese?« je vzkliknil osuplo.

»Da!« je odvrnil podčastnik, ki se je začudil, ko je opazil naglo spremembo na mladeničevem obrazu.

»Kako se imenuje komisar?« je nekam boječe vprašal Fedor.

»Klavs Rišin,« je odvrnil konjenik.

»Klavs Rišin...« je z drhtečim glasom zašepetal mladenič.

Podčastnik se je še bolj začudil.

»Kaj ti je? Ali se bojiš Rišina?«

Fedor se je zbral. Premagal je v sebi grozo in prisiljeno-mirno rekel:

»Eh, nič, nič!«

Pri tem se je spustil v tako naglo hojo, da je konjenik moral od časa do časa pognati konja, drugače bi zaostal.

Fedor je šel skozi vrste konjenikov, ne da bi pogledal na levo in desno. Šel je proti topovom, ki so bili pripravljani na strel. Tudi teh ni pogledal.

Svojega voditelja je pustil naprej in je korakal za njim. Oči je povešal. Zbiral je misli in sile. Močen, odločen je hotel biti. Čim bolj se je bližal trenutku srečanja z bratom, tem bolj si je dopovedoval, da mora biti neustrašen. Klavs Rišin ne sme videti znakov bojzani na njegovem obrazu.

Dvignil je glavo in vzravnan stopal za jezdecem. Za kakih dvajset korakov sta še bila oddaljena od topov. Fedor je gledal Klavs, ki je ponosno sedel na konju. Čim bolj se mu je bližal, tem pozorneje ga je opazoval.

Kaka sprememba med nekdanjim in sedanjim Klavsom! Čelo je ostalo visoko, toda obraz je postal trd, koščen. Nos je izgledal bolj orlovski. Vsa zunanost je dobila izraz volje, strogosti, krvoločnosti.

Klavs ni spoznal Fedorja. Prevzela ga je silna jeza, ko je zagledal pred seboj tega mladeniča, vzravnanega,

šteje nič manj nego 15 tisoč let, a je še vedno živa in močna. Njene sosedice so razmeroma »mlade«, štejejo po 3000 do 8 tisoč let. Pred nekaj časa so vandali najstarejše drevo tako poškodovali, da so ga morali presaditi. Eksperiment je pod vodstvom vodje botaničnega seminarja queenslandskega vseučilišča zelo dobro uspel, tako da bo »ded Peter« živel lahko še mnogo, mnogo let.

Ležišča premoga v zapadni Ukrajini. Švedski listi poročajo iz Moskve, da so v Zapadni Ukrajini, ki so jo Rusi vzel Poljakom, odkrili ogromna ležišča premoga. Odprava geologov je premogovnemu komisarijatu v Moskvi poslala poročilo, iz katerega je razvidno, da Poljaki teh zakladov niso izkoriščali.

Novice iz domačih krajev

Pretrgana žična železnica. Tovarna lepenske in papirja na Sladkem vrhu ob Muri v bližini St. Ilja ima napeljeno od tovarne preko Sladkega vrha, Selnice ob Muri v St. Ilju na tamošnji železniški kolodvor veliko električno dovlačilno železnico. Po tej železnici dovažata tovarna na Sladki vrh les, premog, celulozo in vse druge surovine, ki jih potrebuje tamošnja tovarna. Iz tovarne pa dovažata po tej dovlačilnici na kolodvor v St. Ilju zopet lepenco in papir. Dovlačilnica je bila celih deset let dobro v obratu. Nedavno pa se je debela železna vrh pretrgala in vozovi so z dovlačilnice štrbunknili v globočino z blagom vred. Ker tovarna nima nobene ceste do St. Ilja in ker ne sme preko Mure po nemškem ozemlju prevažati tovorov, je skoro nastal popoln zastoj tovarne. Tovore so prevažali iz St. Ilja s tovornimi avtomobili po banovinski cesti St. Ilj—Velka, jih tam odložili na nekem križišču, od koder so z veliko težavo po blatni cesti prevažali blago do Mure in od tam s čolni po tovarniškem prekopu do tovarne. Sedaj so žični vod z veliko težavo popravili tako, da dovlačilnica zopet deluje. Tovarna dela na to, da bi se od banovinske ceste zgradila zvezna cesta do tovarne, ker se zna sicer zgoditi, da bi tovarna nekega dne ustavila obrat in bi bilo okoli 200 delavcev brez kruha.

Plin povzročil smrt služkinje. V Mariboru v Kamniški ulici 14 so našli v kuhinji mrtvo 39 letno služkinjo Heleno Letonja. Komisija je ugotovila, da gre za zastrupljenje z gorilnim plinom, ki je uhajal iz plinskega štedilnika. Po neprevidnosti je postavila služkinja metlo ob plinsko pipico, ki se je odprla.

Vojaška patrona povzročila smrtonosno poškodbo. Pri Mali Nedelji je iztaknil posestniški sin Vinko Belšak vojaško patrono in jo je začel piliti. Patrona se je razletela in hudo poškodovala neprevidneža. Belšaka so prepeljali v ptujsko bolnišnico, a mu niso mogli oteti življenja.

60 letna ženska utonila. Pri Sv. Marku niže Ptuj se je podala 60 letna Ivana Bezjak v mlin. Ker je ni bilo nazaj, so jo šli domači iskati. Ob nabrežju Drave so našli jopo pogrešane. Brez dvoma je starejša ženska padla v reko in utonila. Trupla še niso našli.

Pri pregledovanju orožja se obstreli. Maks Špoljar, 19 letni zidar iz Tekačevega pri Rogiški Slatini, je pregledoval pištolo. Orožje se je nenadoma sprožilo in kroglja je zadela Špoljarja v obraz. Hudo poškodovani se je zatekel v celjsko bolnišnico.

Nesreča kurjaškega pomočnika. V Pečovniku pri Celju je zadela huda nesreča 31 letnega kurjaškega pomočnika Tomaža Kolarja iz Zagrada. Zašel je med dva prevozna vozička, ki sta mu stisnila ter hudo poškodovala prsni koš. Kolarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Podlegel poškodbam pri padcu iz avtomobila. »Slov. gospodar« je poročal, da je padel hotelski uslužbenec Ivan Koprivc iz Vranskega med vožnjo iz avtomobila. Prepeljali so ga s počeno lobanjo v celjsko bolnišnico, kjer mu niso mogli več pomagati in je umrl.

Pri padcu z motornega kolesa si zlomil nogo. 29 letni učitelj Štefan Šveglj iz Rečice ob Savinji je padel z motornega kolesa in si je zlomil desno nogo.

Smrtno ponesrečil pri trčenju dveh avtomobilov. Zadnji petek popoldne se je zgodila na Moletovem klancu v Radečah pri Zidanem mostu avtomobilska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Na klancu in na ozki cesti je prišlo do trčenja tovornega in osebnega avtomobila, ki sta pripeljala iz nasprotnih smeri. Sunek je bil tako silovit, da se je osebni avto zarinil v tovornega in je dobil v osebnem avtomobilu se vozeči lesni trgovec Dane Zupančič iz Radeč tako hude poškodbe na glavi, da se je zgrudil po sedežu avtomobila in bil mrtev.

Kolesar smrtno ponesrečil. Martin Romih, doma iz Zagorja-Toplic in rudniški uslužbenec, se je peljal s kolesom in mu je na nevarnem trojanskem klancu odpovedala zavora. Padel je s kolesa na glavo, si prebil lobanjo in je kmalu po prevozu v ljubljansko bolnišnico umrl, ne da bi se bil prebudil iz globoke nezavesti. Na spomlad je s istim kolesom smrtno ponesrečila Romihova starejša hčerka, ko se je peljala v bližini Kozinovega klanca.

Huda nesreča delavca v opekarni. Martin Zvir, 34 letni delavec iz Dolnje Lendave, je bil zaposlen v opekarni na Črnučah pri Ljubljani. Na Zvira se je prevrnil kup naložene opeke in ga je hudo poškodoval. Reševalci so prepeljali delavca v ljubljansko bolnišnico.

Pri padcu si nalomil hrbtenico. Na Jesenicah je bil zaposlen na zidarskem odru 31 letni Jožef Koren, doma iz Drežnice pri Kobarižu na Goriškem. Na odru je prestopil tako nesrečno, da je padel z odra in si nalomil hrbtenico. Hudo ponesrečenega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Mladega železniškega premikača zadela smrtna nesreča. Na glavnem kolodvoru v

Zoper prehlad in glavobol
vzemite 1-2
ASPIRIN
tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. 37692 od 22. XII. 1939.

Ljubljani je smrtno ponesrečil 36 letni premikač Jožef Petrovič s Šmartinske ceste. Ponoči je bil zaposlen s premikanjem. Pri tem opravilu se mu je zataknila noga med tračnice in v tem trenutku ga je že podrl vagon. Kolesa so mu odrezala obe nogi pod kolenom. Revez je kmalu po prepeljavi v bolnišnico umrl radi prevelike izgube krvi.

Vsem cenjenim naročnikom, katerim je pošla naročnina, smo danes priložili položišče ter jih prosimo, da takoj poravnajo naročnino, da ne bo treba ustavljati lista. — »Slovenski gospodar« stane za celo leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.

Uprava.

Zakaj so nekateri večkrat klicani na orožne vaje? Minister za vojsko in mornarico, armadni general Milan Nedič, odgovarja onim, ki se pritožujejo, da so dvakrat ali mogoče celo trikrat klicani na orožne vaje, drugi pa niti enkrat, in te ukrepe pojasnjuje sledeče: Vpoklčci na orožne vaje se ravna po potrebah posameznih enot. Te enote so dobile mnogo novega orožja, s katerim se morajo obvezniki seznaniti, ker bi novo orožje sicer nič

in da bi jih bržkone tudi nikoli ne bi odkrili. Gre za najmanj 100 milijonov ton lahko dostopnega antracita in mehkega premoga. Na mnogih mestih segajo skladi do površja. Novi premogovniki so za Rusijo velikega gospodarskega pomena, ker bodo zvišali nje izvozni presežek.

Vsak človek ima svoje muhe, toda svojevrstne si lahko privoščijo le bogataši. — Tako je milijonar Edvard Laterswood imel 265 dvorcev, ki so bili zelo razkošno opremljeni. Bili so pa prazni, ker je bogataš večino življenja prebil ob morju.

Kokošji svetovni rekord. Iz Okazake na Japonskem poročajo, da je v neki tamkajšnji vzorni perutninski farmi bela leghornka ob koncu novembra izlegla svoje

dvignjene glave, brez najmanjšega znaka strahu. Pričakoval je, da se bo odposlanec Baltičanov tresel, da bo pokleknil pred njim in ga s povzdignjenimi rokami prosil usmiljenja. Kako se je prevaril! Ta mladenič samozavestno stoji pred njim, kakor da ne bi prišel s prošnjo, temveč kot enako močan nasprotnik predlagat in se pogajati. Njegov ponos je bil užaljen in krvoločnež je v sebi sklenil, da bo mladeniču pokazal, kdo je.

»Kaj hočeš od mene? Čemu si prišel?« je ostro zakričal.

»Prišel sem s prošnjo, da bi prizanesel vasi,« je mirno odvrnil Fedor.

»Da bi prizanesel vasi?« se je zlobno zasmel komisar. »Sedaj, ko so vaščani ubili predsednika vaškega sovjeta in enega člana stranke ter uničili žetev? Tvoja prošnja je po vseh teh dogodkih blazna.«

Njegov glas je zvenel trdo ko jeklo. V tem človeku ni bilo niti trohice usmiljenosti. Vsega je prevzela želja po maščevanju. Iz svojega srca je pregnal vsak spomin na mlada leta.

»Vaščani so bili izzvani k upor. Povod so dali delavci, ki so bili prišli iz Jaske, s svojim grobim vedenjem. To je vaščane razjezilo in...«

»Močič!« je zavpil Klavs. »Kmetje nimajo pravice do jeze! Oni morajo molčati in delati. Za zločine, ki so jih storili, se bodo krvavo pokorili.«

Za hip je utihnil, kakor da bi razmišljal o načinu kazni. Potem je pokazal na topove in nadaljeval:

»Ti topovi bodo spremenili vas v prah in pepel. Tebe pa bomo privezali pred cev enega topa in izstrelak bo tvoje ude razpršil po ravnici!«

Fedor je ob teh besedah zbral vse sile, da ne bi vzdrhtel. Po hrbtu mu je gomazelo, a ni izdal svojih čustev.

Brata sta bila toliko oddaljena od vojakov, da ti niso mogli slišati mirno izgovorjenih besed. Fedor je to vedel, zaradi tega je polglasno rekel:

»Dobro. Ti boš dal po ravnici razpršiti ude svojega brata, a tvoje granate bodo razdejale tvoj dom ter ubila tvojega očeta in tvojo mater. Začni z delom, da bo prej konec!«

Klavs je prebledel in se zagledal v Fedorjev obraz. Čez čas je zašepetal:

»Moj brat!«

V njegovi notranjosti se je spet vzbudil spomin na preteklost, in sicer z nepremagljivo silo. Ta mladenič je torej njegov brat! To je Fedor in on je voditelj upornikov. Stisnil je pesti in ustnice. Ni smel pokazati čustev, ki so polnila vso njegovo notranjost. Nekaj časa je molčal in zbiral moči, da bi mogel mirno in odločno govoriti. Ko je bil prepričan, da ga glas ne bo izdal, je dejal:

ne koristilo, če bi z njim ne znali ravnati. Radi kočljivih razmer v svetu in radi raznovrstnih potreb po četnih enotah, je moralo tuptam priti do tega, da so bili posamezniki klicani večkrat na vaje. Vzrok, da nekateri ne gredo na orožne vaje, je v tem, ker enote, katerim pripadajo, nimajo novih službenih potreb in zato ti ne pridejo na vrsto. Strogo se pa bo upoštevalo, da bodo vsi državljani in obvezniki vojaške sile v enaki meri in pravično obremenjeni v službi, ki jo domovina terjaja. Nobene izjeme tu ne more biti, je ne bo, niti je ne sme biti. Pri vpoklicih na vaje se upoštevajo izključno le potrebe po varnosti in pripravljenosti naše države in našega naroda. V jugoslovanski vojski ni in ne more biti starešine, ki bi ga pri teh vpoklicih vodili kakršni koli drugi nagibi, čustva ali pa koristi. Zahteve varnosti države so daleč nad zahtevami in potrebami posameznikov. Sijajna in slavna preteklost sinov naše zemlje nas pa uči, kako je treba služiti domovini. Te slavne tradicije še niso izginile v pozabo in je Jugoslavija lahko ponosna na visoko narodno zavednost svojih državljanov.

Povišanje poštnih pristojbin. S 15. majem so se povečale pošne pristojbine pri tiskovinah in to za težo do 50 gramov 50 par (doslej 25 par), za težo od 50 do 100 gramov 1 din in za vsakih nadaljnjih 50 gramov teže 50 par več. Precej so povečane pristojbine za pošne nakaznice. Pristojbina za 100 din znaša 3 din (prej 1.50—2 din), do 500 din 5 din itd. Za pakete v teži do 1 kg se je pristojbina zvišala od 4 na 5 din, do 3 kg od 7 na 9 din, do 5 kg od 8 na 13 din, do 10 kg od 9 na 20 din. Tudi za poslovne papirje in blagovne vzorce so se pristojbine zvišale približno za 0.50—1 din od doslej predpisanih. Niso se pa zvišale pristojbine za pisma in dopisnice, za katere se še vedno plačujejo pristojbine (znamke) po starih predpisih.

Zgradba ceste Bresternica-Sv. Križ-Pesniška dolina. Že nad deset let se gradi nova zidana cestna zveza iz Dravske doline preko Bresternice v smeri proti Sv. Križu in Pesniški dolini. Doslej je zgrajena te ceste okoli 5 km. Cestna proga je dograjena že do začetka občine Sv. Križ pri Šoberskem. Letos ima okrajni cestni odbor mariborski v svojem proračunu odobreno 400.000 din za nadaljevanje te ceste. Žal cestno delo zelo počasi napreduje, ker je treba ob vijugasti bresterniški strugi zgraditi veliko število dragih mostov. Vrsti se most za mostom, ker je treba strugo nevarnega bresterniškega hudournika na mnogih straneh presekat. Posamezni mostovi stanejo po 50.000 do 100.000 din, ker morajo biti zgrajeni z močnim železobetonom. Ako bo tudi banska uprava za to važ-

no cesto na visoki Kozjak prispevala primeren znesek, se računa, da se bo v letošnjem letu zgradilo vsaj tri nove kilometre ceste in se bo ta proga tako pomaknila pod vznožje vrha Sv. Križa na Kozjaku.

Veliko pečino pri Fali ob Dravi razstreljujejo. Na desnem bregu Drave dosedaj ni bilo od Sv. Lovrenca na Pohorju, D. M. v Pušcavi in Fale prav nobene zvezne ceste z Rušami in Mariborom. Ves promet se je mogel vršiti samo preko broda pri Sv. Lovrencu in Fali na levi breg in proti Mariboru. Velika zapreka je bila znana strma pečina pri falski graščini nad Dravo in globoki prepad med pečino in falso graščino. V imenu prebivalstva pohorske kotline pri Sv. Lovrencu in Pušcavi je g. Josip Petrun, šolski upravitelj pri Sv. Lovrencu kot član okrajnega cestnega odbora mariborskega tako dolgo deloval na to, da je okrajni cestni odbor s pomočjo banske uprave začel graditi novo cestno zvezo med Falo in Rušami. Najprvo se je zgradil velik moderen železobetonski most čez nevarno brezdno med graščino in pečino. Samo ta most je stal nad 200.000 din ter je lepa moderna zgradba. Sedaj pa že skoro leto dni podjetje ing. Ferluga razstreljuje veliko pečino nad Dravo in železniškim predorom. To delo je zvezano z izrednimi težavami in nevarnostmi. Pod pečino teče železnica skozi predor. Od pečine do dravske struge je velikansko brezdno, globoko 50 metrov. Delo napreduje tako, da bo ta važna cestna zveza letos upoštevana. Okrajni cestni odbor bo nato s pomočjo banske uprave in zanimancev gradil cesto dalje proti Rušam in je upati, da bo v par letih sposobna tudi za avtomobilski promet naravnost iz Maribora preko Ruš na Sv. Lovrenc na Pohorju.

Dve novi telefonski govorilnici v Slovenskih goricah. Pri Sv. Ani v Slov. goricah in Sv. Benediktu so v nedeljo, 19. maja, slovesno otvorili in izročili prometu dve novi telefonski govorilnici. Poudarjamo, da je bivši poslanec Josip Spindler skupno s tovarišem Žebotom več kot leto dni deloval na to, da se ustanovi ta dve telefonski govorilnici, ki sta za naše obmejne kraje zelo velike važnosti. Najprej jima je uspelo, da se je potegnila telefonska žica iz Maribora na Marijo Snežno. Dosegla sta tudi telefonsko govorilnico v Selnici ob Dravi. Kamnica pri Mariboru in Sv. Rupert v Slov. goricah pa dobita v letošnjem poletju nove pogodbene pošte.

Požari

V Metavi pri št. Petru pri Mariboru je izbruhnil ogenj pri posestniku Marku Klemenčiču. Zgorela sta živinski hlev ter svinjak, zaloga

Zahvala za izplačilo požarne podpore

Hrastje-Mota, Kapela pri Radencih.

Podpisana Matej in Marija Klemenčič, posestnika na Moti, se prav pristrčno zahvaljujeva upravi »Slov. gospodarja« za požarno podporo 1000 din, katero nama je izplačala, ker nama je požar 27. marca 1940 uničil stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Zato priporočava domači katoliški list vsaki hiši, kateri priskoči »Slovenski gospodar« v primeru požara tudi na pomoč, seveda, če je naročnica pravočasno plačana.

Nadalje se tem potom zahvaljujeva tudi vsem bližnjim in daljnim gasilskim četam, ki so prihitele s štirimi motorkami reševati, kar se je še rešiti dalo, predvsem sosednje poslopje.

Zahvaljujeva se tudi »Vzajemni zavarovalnici« za točno izplačilo požarne škode ter to domačo zavarovalnico vsem toplo priporočava.

Mota dne 12. maja 1940.

Klemenčič Matej in Marija.

krme in razno gospodarsko orodje. Škoda je precejšnja.

V noči je podtaknjen ogenj izbruhnil v Radicelu v župniji Slivnica pri Mariboru v gospodarskem poslopju posestnika Franca Speleca. Domači so trdno spali in niti opazili niso, da gori. Požarna nesreča je zajela tudi hišo, iz katere ni bilo mogoče ničesar rešiti. Škoda znaša 30.000 din.

V Martinjem vrhu pri Železnikih na Gorenjskem je tresčilo med nevihto v gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Pintarja. Škode je 100 tisoč din, zavarovalnica pa znaša le 10.000 din.

Graničar obstrelil tihotapca. Na Olšavi nad Črno je zagledal graničar v družbi dalmatinskega krošnjarja 27 letnega tihotapca Lovrenca Šoparja iz Solčave, ko je prihajal z oprtanim nahrbtnikom preko meje iz Nemčije. Graničar je pozval oba na stoj, a sta zbežala nazaj proti nemški meji. Obmejni stražnik je oddal dva strela v zrak, v tretje pa je pomeril in zadel Šoparja skozi nogo nad kolonom, dočim je krošnjar srečno utekel. Obstreljenega so prepeljali v bolnišnico. V njegovem nahrbtniku so odkrili 21 kg saharina, 19 novih vžigalnikov in 800 kamenčkov.

Smrtna žrtev napada. V Studencih pri Mariboru je živel 64 letni upokojeni železničar Ivan Korošec. Znan je bil po Mariboru in okolici kot muzikant na harmoniko in je imel stalnega spremljevalca. Korošca so našli te dni v Mariboru na Ruški cesti v krvi ter nezavestnega. Prepeljan je bil v bolnišnico, kjer mu ni bilo

»Moji bratje so komunistični tovariši, moj oče je sovjetska država, moja mati pa ruska revolucija. Drugih sorodnikov ne poznam. Kar je bilo pred desetletji, je zdavnaj umrlo.«

Fedor se je rahlo nasmehnil in mirno odgovoril:

»Naj bo, kakor želiš! Toda zame boš vedno samo Klavs Andrejev, moj brat!«

Klavs je spet prebledel. Da bi pridobil nekaj časa za pomirjenje notranjosti, ki je vsa vzvalovila ob Fedorjevih besedah, je skočil s konja. Nato je stopil pred brata in ga nekaj časa ogledoval. Medtem sta se v njem borila komunistični komisar in brat. Komisar je za trenutek bil premagan in Klavs je mehko dahnil:

»Ti si torej, Fedor!«

»Da, jaz sem!«

Spet je zavlada molk. Klavs je opazoval črte Fedorjevega obraza in v njih je zasledil nekaj znanega. V nekaj trenutkih se je pred njegovimi očmi razvil film vsega njegovega življenja. Lepe spomine iz mladih let so zakrile grozote, ki jih je bil storil kot priganjač boljševiškega režima. Sklonil je glavo in zamrmral:

»Zakaj si prišel?«

»Ko sem se odločil za ta korak, nisem vedel, da si ti privedel rdeče vojske. A četudi bi bil vedel, bi bil prišel.«

»Fedor, ti si junak!«

»Klavs...«

Komisar se je zdrznil. Odgovoriti je hotel: »Moja kri nima nič skupnega s tvojo!«, toda zavedel se je brezmiselnosti boljševiškega nauka o zanikanju rodbinskih vezi. O, da res ne bi bila iste krvi! Srce mu je velevalo, naj skoči k bratu in ga objame. S silo je zadušil ta glas. On je Klavs Rišin, ljudski komisar v Odesi, član izvršilnega odbora, in ne sme poznati Klavs Andrejeva! Sam bi se preziral, če bi se še dalje udajal mehkim čustvom. Dvignil je glavo in trdo dejal:

»Dobro! Če se prebivalci Balte udajo, jih ne bom dal pobiti.«

Pri zadnjih besedah mu je glas nekoliko vzdrhtel. Da bi zakril slabost svojega srca, je hlinjeno-trdo nadaljeval:

»Ne smemo namreč uničevati delovnih moči, ki so potrebne za obdelovanje zemlje. Ustreljeni pa bodo trije Baltičani, in sicer dva za umor dveh komunistov, eden pa za uničeno žito.«

»Enega od trojice že imaš,« je odvrnil Fedor. »To sem jaz!«

Zadnje besede so se ko bodalo zasadile v Klavsovo srce. A premagal je bol in na videz mirno dejal:

»Dobro, določiti bo treba še ostala dva.«

»Določi ju!«

347. jajce v letu in si »prijorila« tako naslov svetovne prvakinja v tem početju. Računajo, da bo svoj rekord še izboljšala na skupno 362 jajc. Ima pa prav tako na Japonskem rivalinjo, ki je v istem času dala 330 jajc. Seveda ni verjetno, da bi jo mogla ta prehiteti.

Neki škotski lord je zgradil sebi dvorec s 365 okni, za vsak dan v letu enega. Ko je pa prišlo prvo prestopno leto, je poklical zidarje, da so napravili še eno okno. Tako je muhec gledal vsak dan skozi drugo okno v svet.

Baker izvažajo na veliko iz Zedinjenih držav. Kupec so tudi male nevarne države, največ ga gre v sovjetsko Rusijo in na Japonsko. Francija je pred kratkim naročila 25.000 ton bakra.